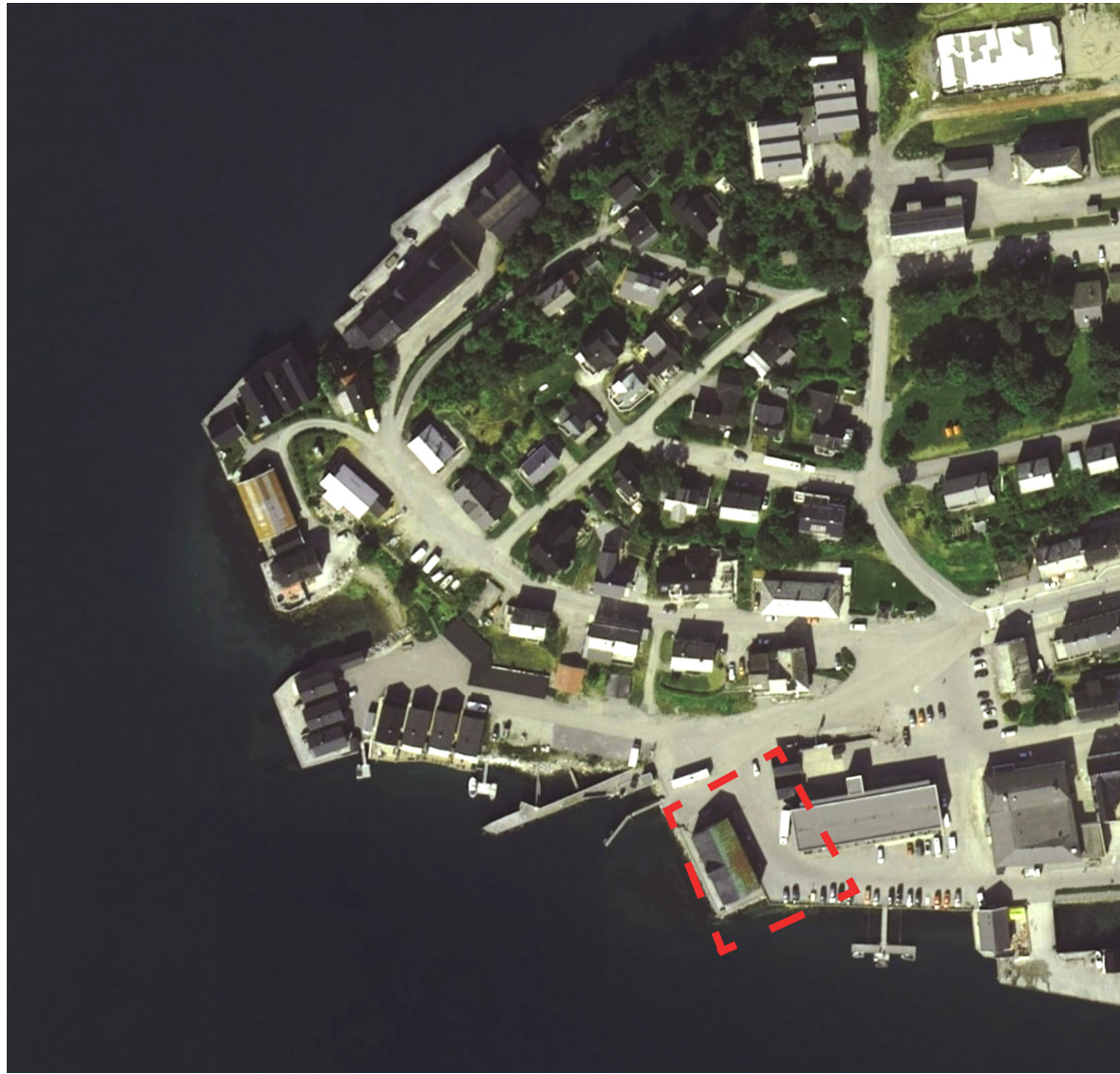

Ranheimbrygga

Innledning	4
Eksisterende plantegninger	6
Transformasjon	7
Ranheimbrygga i dag	8
Mer enn et museum	9
Situasjonsplan	10
Illustrasjon utside	11
Plan 1	12
Illustrasjon 1. etg	13
Plan 2	14
Illustrasjon 2. etg	15
Plan 3 / Loft	16
Illustrasjon 3. etg / Loft	17
Sirkulasjon	18
Flerbrukshus	19
Utstillingsmuligheter	20
Byggetrinn	21
Snitt AA	22
Snitt BB	23
Bygningsfysikk	24
Branntrapp	25
Eksisterende fasader	26
Fasade Nord	27
Fasade Sør	28
Fasade Vest	29
Fasade Øst	30
Arealer	31

I over 200 år har Ranafjorden hatt et av de ledende båtbyggermiljøene i Norge, med produksjon av nordlandsbåter, motorbåter og moderne fritidsbåter. Historien om båtbygging på Hemnesberget er også en fortelling om kreative bedrifter og deres betydning for et lokalsamfunn.

Frem til 30-tallet var Hemnesberget et viktig handelssted i Nordland, men ble utsatt for omfattende ødeleggelser under krigen og fikk en mindre regional rolle da Mosjøen og Mo i Rana fikk aluminium- og jernverk i samme periode. Likevel klarte Hemnesberget å opprettholde et livskraftig næringsliv ved hjelp av lokal fagkunnskap, både innen båtbygging og andre produksjonsbedrifter, som Rana båtfabrikk og Hemnes trevarefabrikk. I tillegg utviklet Hemnesberget et rikt miljø for politikk, journalistikk, forenings- og kulturliv.

I 1954 kjøpte handelsmann og båtbygger Snorre Ranheim brygga på Hemnesberget, med mål om å bevare minner fra kystkulturen på Hemnesberget, og har siden bygget opp en betydelig samling av gjenstander. Blant dette er en nasjonalt viktig samling av stasjonære båtmotorer. I 2004 ble brygga innlemmet i Helgeland Museum med mål om å etablere museumsdrift.

Målsetning

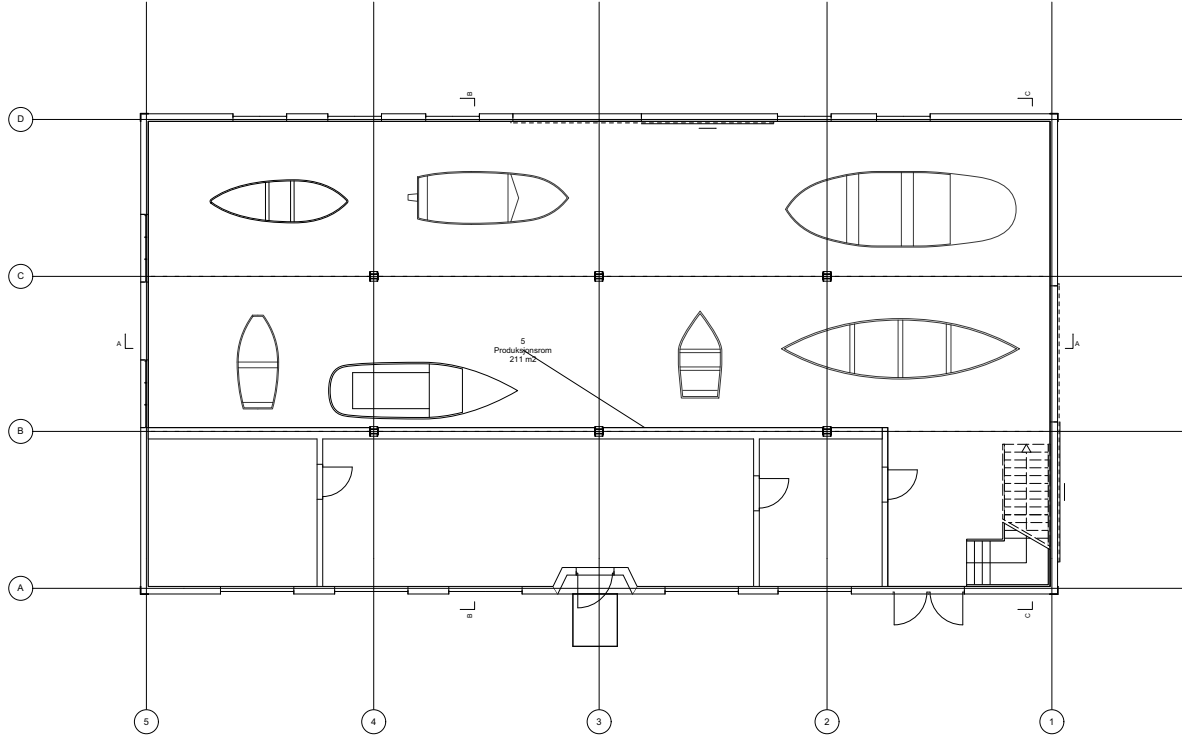
Museet skal fortelle historien om utviklingen av båtbyggermiljøet på Hemnesberget, med særlig fokus på nordnorsk moderniseringshistorie, fremveksten av fritidsbåten i Norge og dens rolle i det moderne fritidslivet. I dag er målet å komme i gang med realisering av et båtmuseum på Ranheimbrygga så raskt som mulig. Museet skal være en liten organisasjon med 1–2 ansatte og flere ulike programmer. Dette inkluderer et sommerprogram orientert mot turister, og et vinterprogram for lokalbefolkningen, med foredrag, diskusjoner, fest, konserter og utstillinger. Det er også blitt løftet tanker om servering, modellverksted, interaktive program, spill og film.

Skisseprosjekt

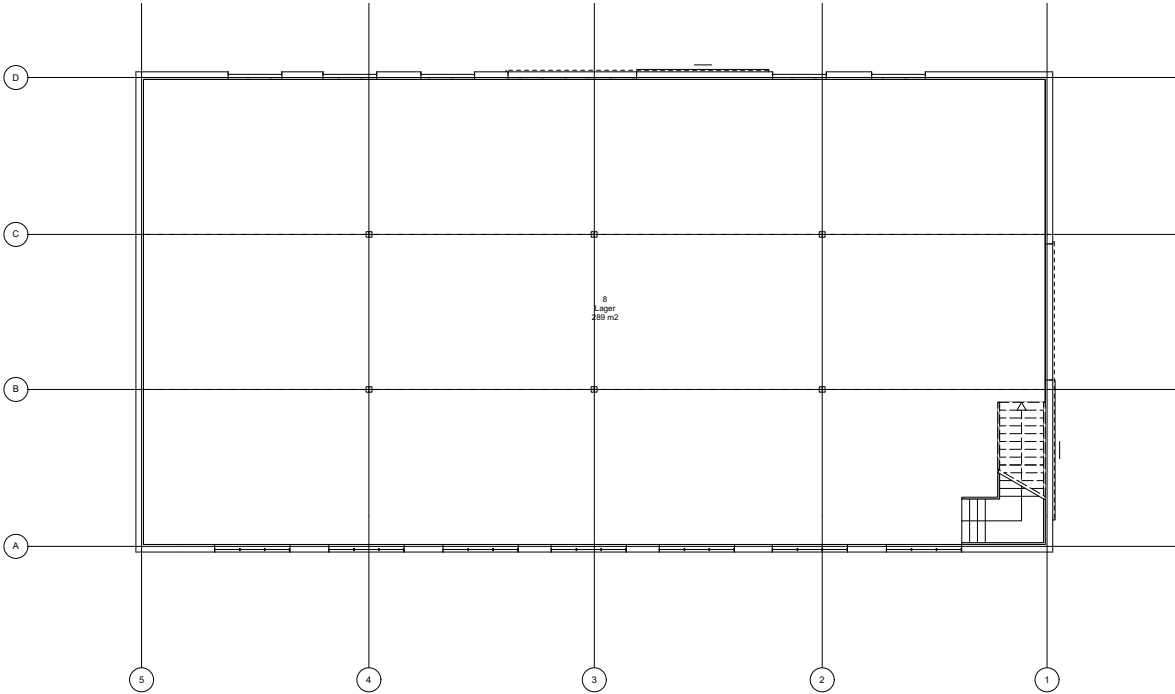
Skisseprosjektet ble laget vinteren 2023–2024 med arkitektprosjektering av Fragment AS i samarbeid med F.M. Haaland AS på bygningsfysikk. Prosjektgruppa har gjennomført befaring til Hemnesberget, samtaler og skissemøter med Sissel Lillebjerka fra Helgeland Musuem på Hemnesberget, samt Janicke Kernland, Sofus Vikeså Kjekka, Odd Walter Bakksjø og John Erik Lind fra Helgeland Museum, samt Trine Lise Bang Mulstad fra Hemnes kommune og Steinar Jørgensen fra båtbyggermiljøet på Hemnes.

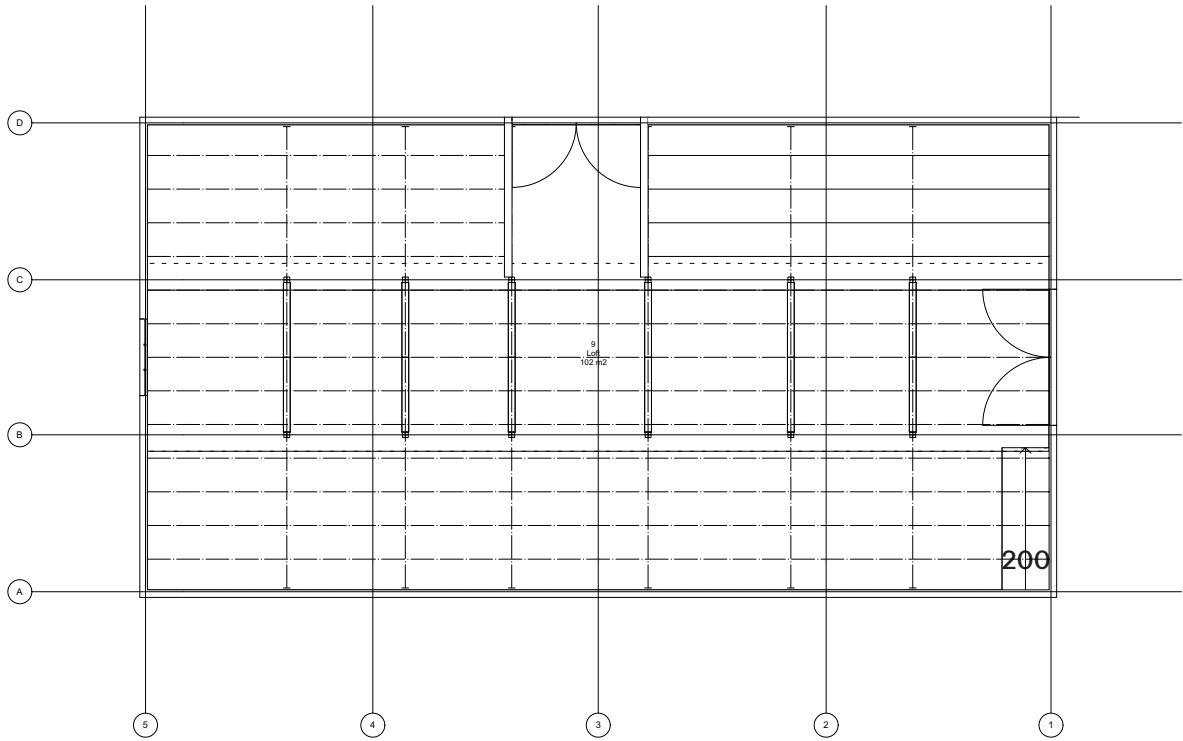
Ranheimbrygga i dag

Plan 1

Plan 2

Loft

Transformering av Ranheimbrygga

Ranheimbrygga er et typisk industrielt naust/trebygg fra 50-tallet og forteller en historie om det båtbyggermiljøet som eksisterte på Hemnesberget i etterkrigstiden. Bygget er et skattekammer av samleobjekter, gamle båter og andre gjenstander som er blitt bevart gjennom årtier og som i dag ligger spredd rundt i bygningen i påvente av at de skal sorteres, katalogiseres og utstilles.

Det finnes mange kvaliteter i bygningen som er egnet for å skape et museum. Åpne plan gir stor fleksibilitet for utforming av planløsning. Byggets mange portdører for enkel transport av båtskrog gir store muligheter for å etablere inngangssituasjoner og moderniserte fasader, samtidig som det kan være aktuelt å bevare muligheten for å kunne heise båter inn og ut av bygningen. Det enkle konstruksjonen med trebjelker stablet på ståldragere og stålsøyler har en industriell estetikk som er flott i seg selv og som gir sterke assosiasjoner til museets maritime tema. Eksisterende trapp er ikke i henhold til moderne krav og vil måtte erstattes. Dekkene er gamle og ikke tette og vil måtte vurderes nærmere sammen med resten av konstruksjonen. Byggets vinduer er i dag plassert løsrevet fra de strukturelle aksene i bygget og har i tillegg

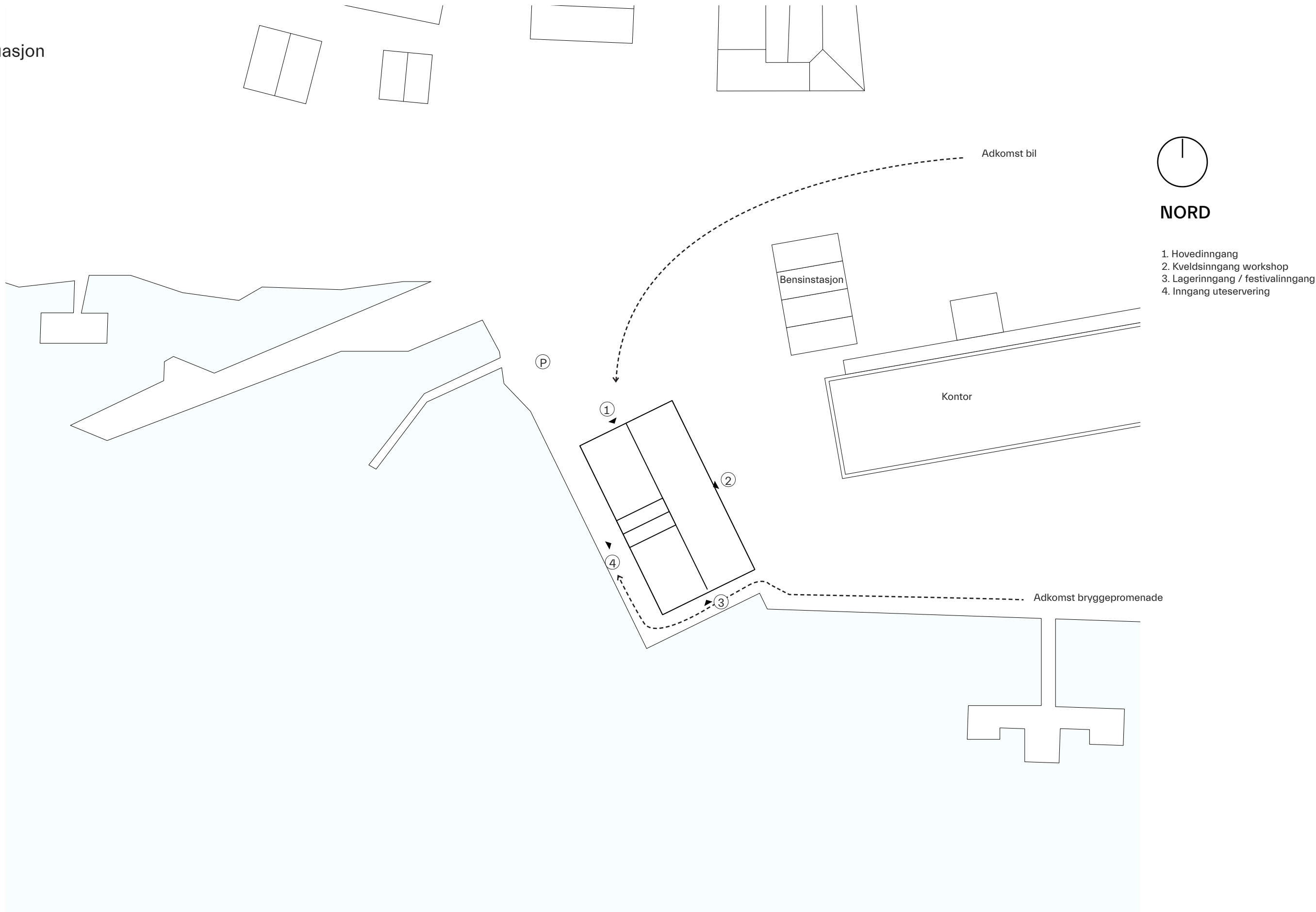
Mer enn et museum

Ranheimbrygga båtmuseum vil kunne være en viktig arena for å fortelle den spennende historien om båtbyggetradisjonene på Hemnesberget. For at museet skal tas i bruk året rundt av både tilreisende og lokale vil det derimot være viktig at bygget kan tilby flere programmer og bruksmuligheter. I skisseprosjektet legger vi opp til at bygget kan brukes til cafe- og servering, utleie for arrangementer og konferanse. Resepsjonscafeen vil også kunne være et velegnet sted for salg av lokale produkter og videreformidling av ulike tilbud i regionen.

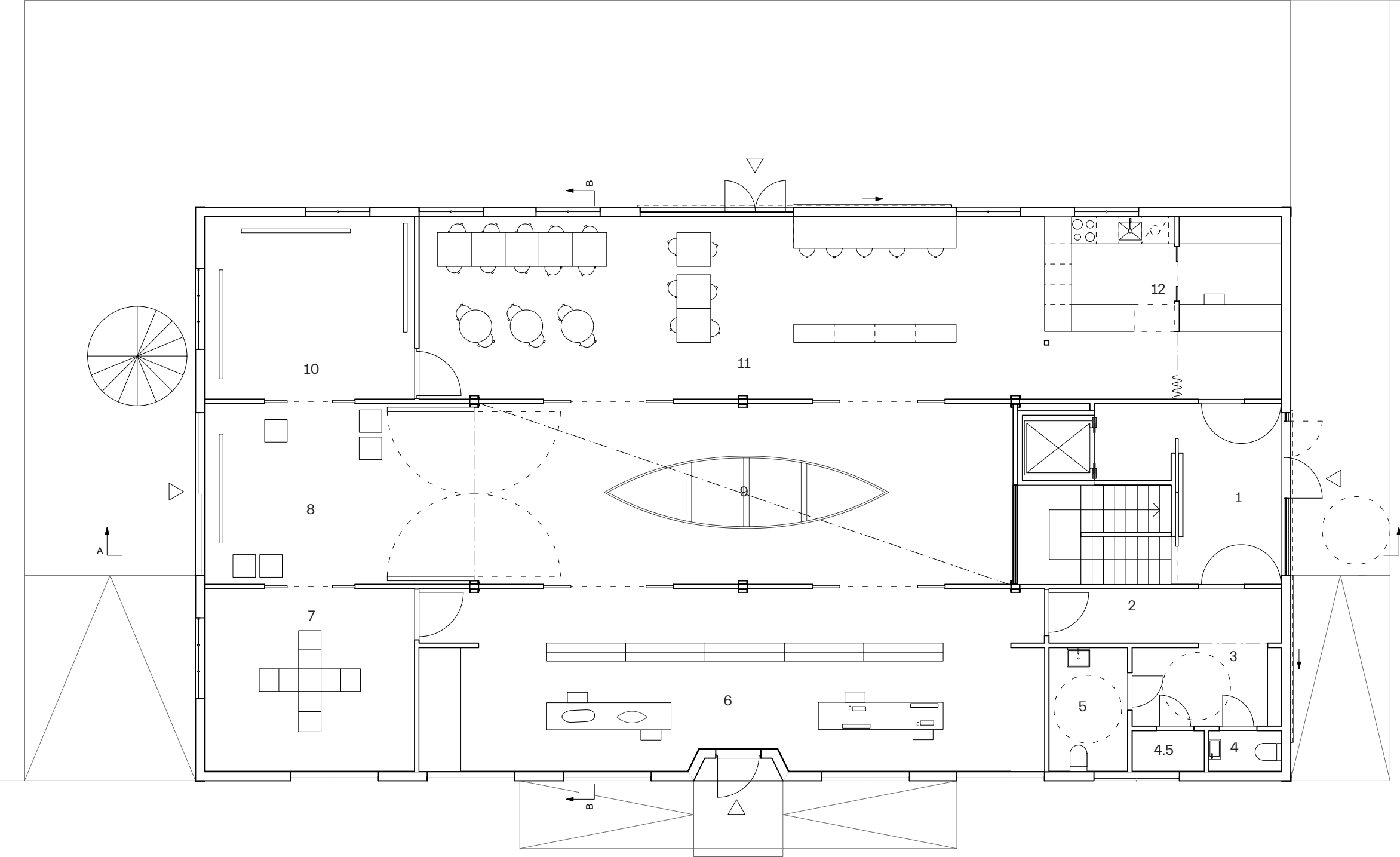
Det legges også til rette for et større verkstedslokale der man kan tilby datalab, 3d-printing og modellbyggeverksteder for lokal ungdom. Vi anbefaler at prosjektet innleder en medvirkningsprosess med lokale skoler og foreninger for å undersøke nærmere hva et slikt tilbud kan inneholde, som vil være attraktivt for de som eventuelt kan tenkes å bruke det, og hvordan dette kan kobles på fortellingene museet prøver å formidle. Det er også avsatt areal for fleksible aktiviteter slik at flere ideer også kan finne en mulig plass i båtmuseet.

Situasjon

Plan 1

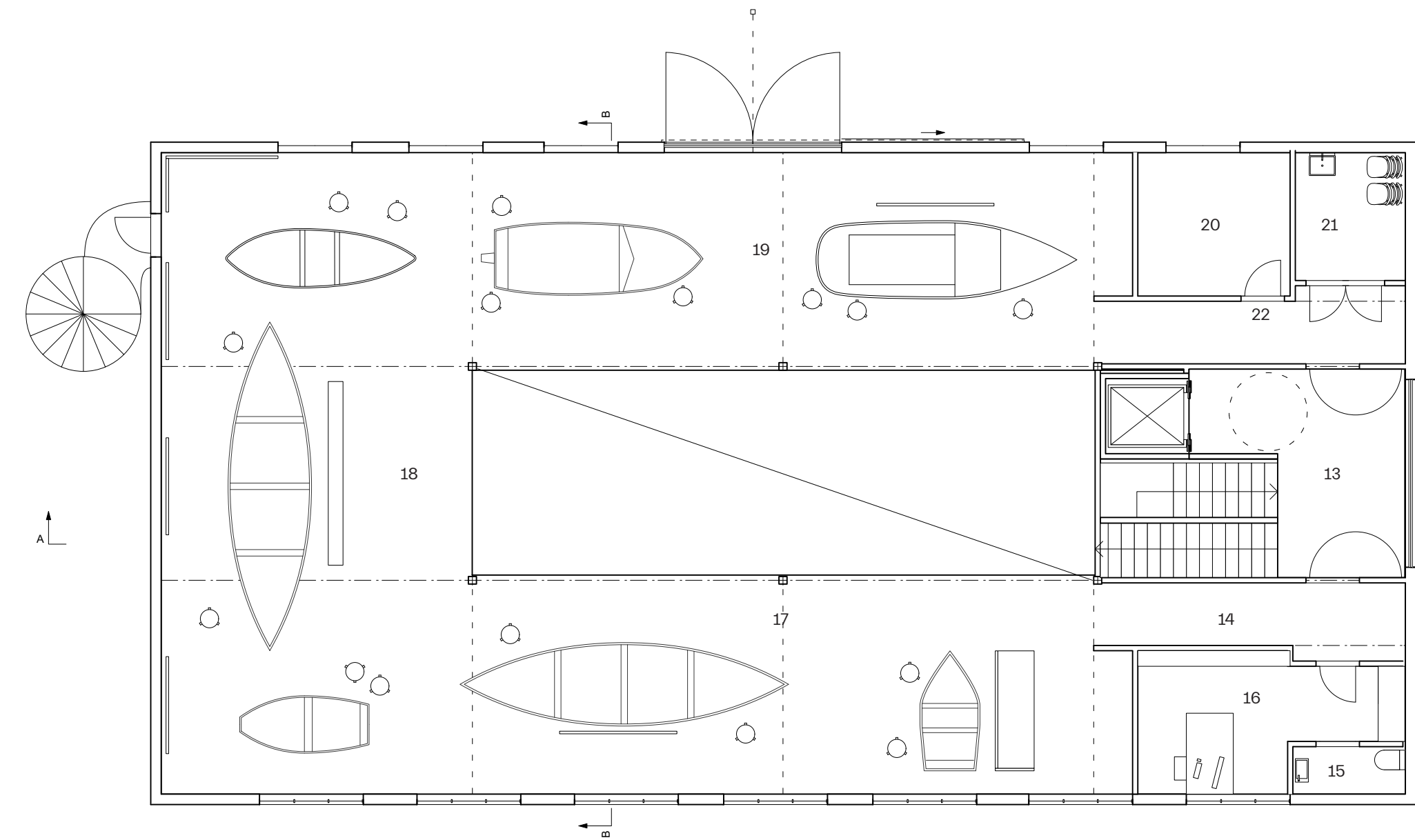
NORD

- 1. Entré trapperom 15m2
- 2. Korridor 7m2
- 3. Garderobe 6m2
- 4. WC 1m2
- 4.5 Skaprom 1m2
- 5. HCWC 5m2
- 6. Workshop/3D-lab 54m2
- 7. Utstilling teknikk/motor 19m2
- 8. Utstilling fleksibel 24m2
- 9. Utstilling atrium 48m2
- 10. Utstilling fremtiden 19m2
- 11. Konferanse/café 55m2
- 12. Resepsjon/café 22m2

Perspektiv: Fra rom 8 mot atrium

Plan 2

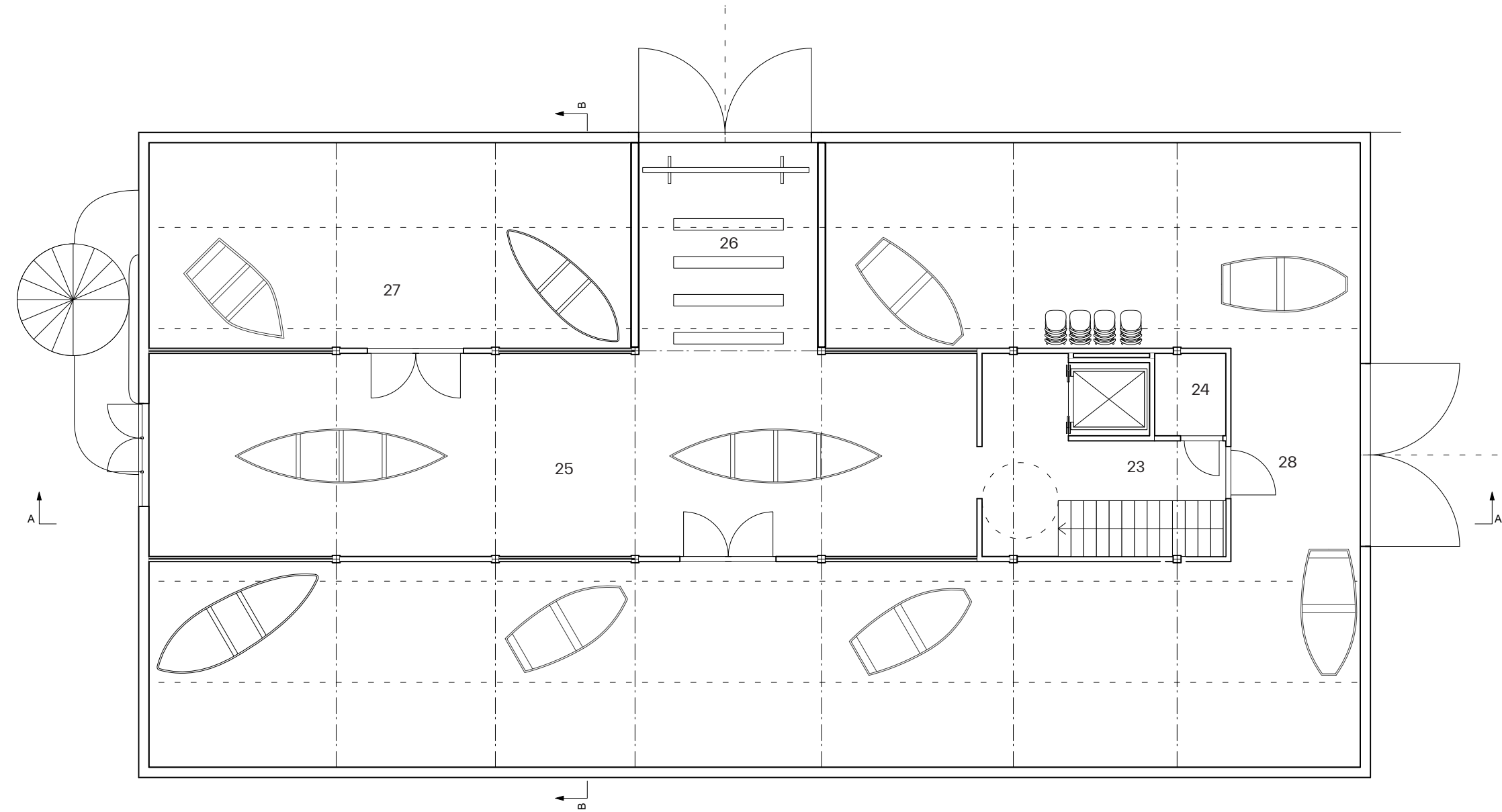
NORD

- 13. Trapperom 13m2
- 14. Korridor 8m2
- 15. WC ansatt 2m2
- 16. Kontor 11m2
- 17. Utstilling 1800 - 1900 51 m2
- 18. Utstilling 1900 - 1950 73 m2
- 19. Utstilling 1950 - 2013 51 m2
- 20. Fleksibel/lager 8 m2
- 21. Båtekott/lager 5 m2
- 22. Korridor 8 m2

Perspektiv: Fra rom 18

Plan 3 / Loft

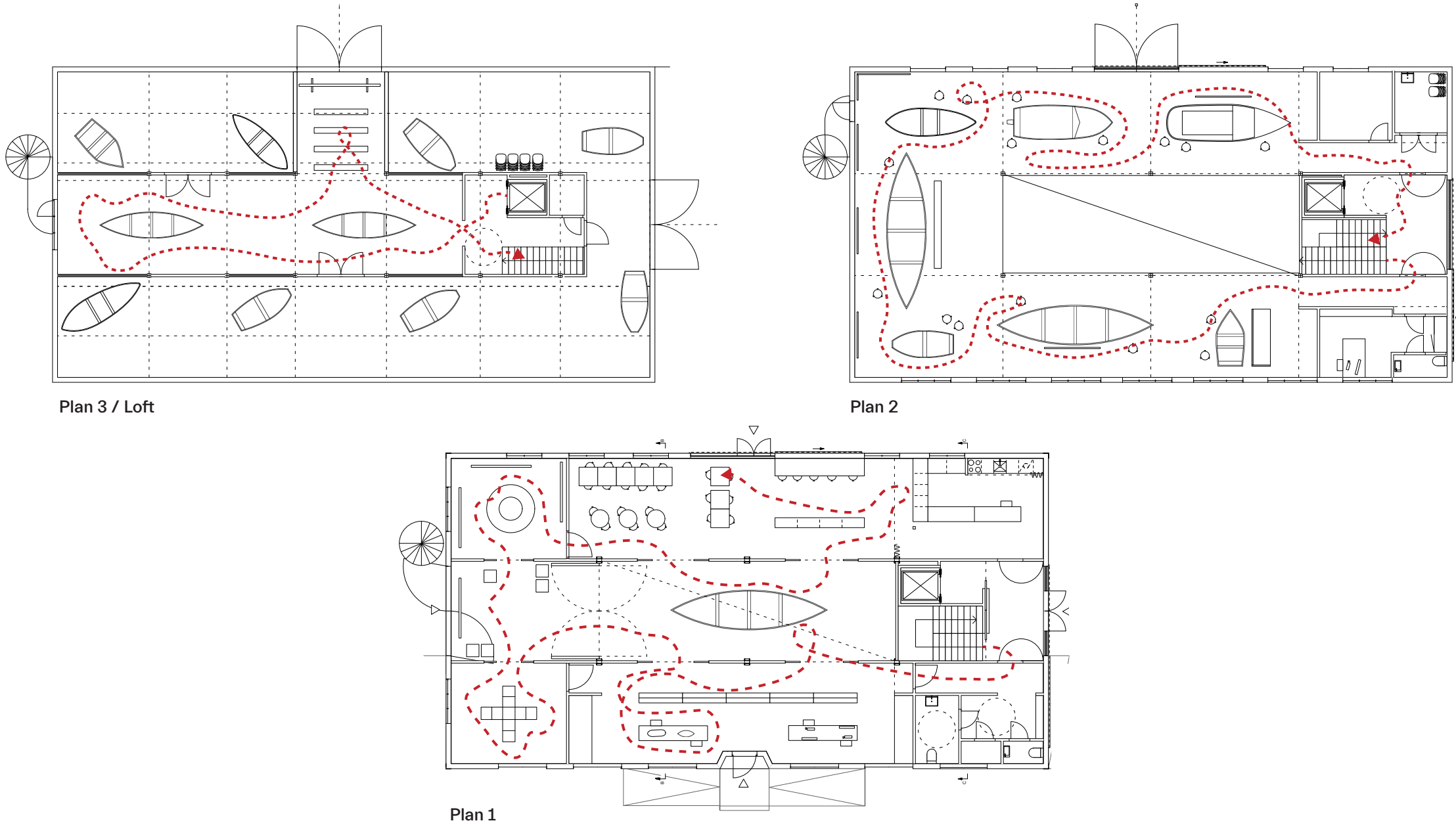

NORD

- 23. Trapperom 10m2
- 24. Teknikk 2m2
- 25. Utstilling vikingtiden - 1800 65m2
- 26. Film 15 m2
- 27. Kaldt lager 14m2
- 28. Kaldt lager 61m2

Perspektiv: Fra rom 25

Sirkulasjon

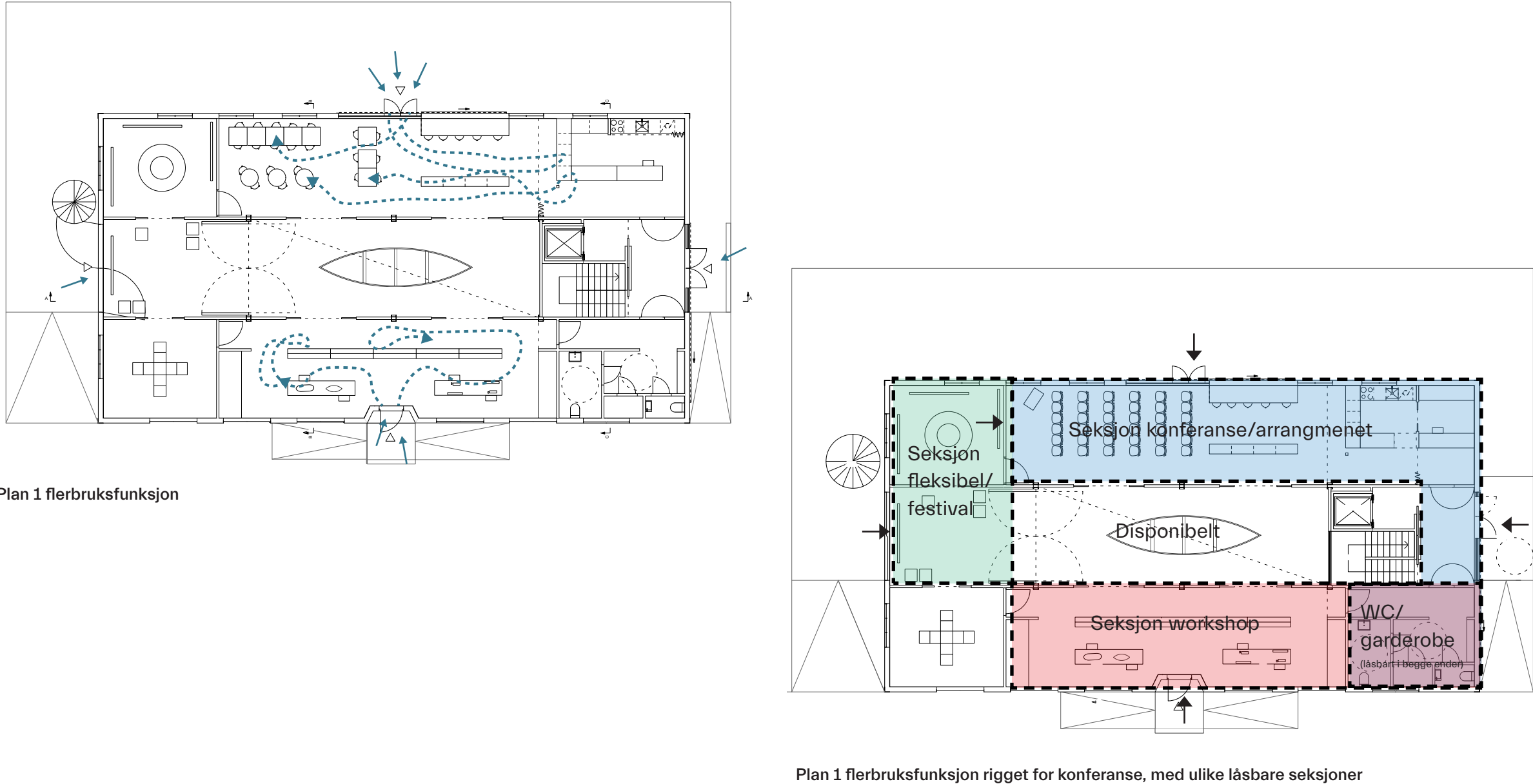
Et godt museum skal fortelle en god historie. For at man skal lykkes med det er det viktig at bygget legger til rette for en tydelig rød tråd som er lett å følge. Det er også viktig at informasjonsmengden hele tiden balanseres slik at de besøkende verken blir overvælet eller understimulert.

For å oppnå dette legger vi til rette for et sirkulasjonsmønster som starter med at man tar heisen opp fra resepsjonsområdet til loftet på plan 3. Her kommer man inn i et mørkt rom med en mystisk atmosfære, som er egnet for å ta de besøkende med på en tidsreise til Hemnesbergets tidlige historie. Ved bruk av modeller, plansjer langs veggene og lydinstallasjoner skal museegjestenes interesse vekkes, slik at de er nysgjerrige på resten av det museet kan tilby. Bak glassmontere vil de kunne se flere eldre båter på museets kaldtlager, mens de i kranbygget

vil kunne se en spennende film som introduserer dem til Hemnesbergets båtbygghistorie, kanskje gjennom en lokal fortellerstemme. Etter å ha gått i en sirkelbevegelse rundt lokalet i plan 3 beveger de besøkende seg tilbake til trappekjernen og ned i plan 2. I det de kommer ned trappen møter de et stort vindu med utsikt utover Hemnesberget og blir slik dratt frem igjen i tid og sted. Herfra følger de samme bevegelsesmønster som i planen over og beveger seg med klokken inn gjennom en smal korridor som vil forsterke følelsen av å komme til et stort og imponerende rom når de kommer inn i det det store båtrommet på plan 2. Her vil de også for første gang kunne se atriet ned mot plan 1 der det vil kunne stilles ut store objekter.

Med bruk av fleksible utstillingsvegger vil man kunne etablere mange stasjoner i dette planet for å fokusere på enkelte objekter eller historier, men disse bør følge en rød tråd i fortellingen om hvordan Hemnesbergets båtbyggetradisjon utviklet seg.

Når man kommer ned i plan 1 igjen er man over i en friere del av utstillingen som kan være mindre fokusert på historien og mer orientert mot båt-teknikk, båtbygging og fremtiden. Man beveger seg igjen med klokken og kommer inn i et workshop-lokale der en rekke modeller av både moderne og historiske båter, står utstilt langs en lang hylle, samtidig som man kan bevege seg inn på verkstedet for å se hvordan modellene lages. Herfra går man inn i et rom som omhandler motorteknikk, der en rekke motorer er hengt opp i et stort stillas og teknologien er forklart gjennom eksploderte snitt og videoer på veggene. I det neste rommet er det mulighet for å etablere fleksible utstillinger med ulike temaer og fortellinger, samtidig som man har et flott blikk mot baugen på større eventuelt store utstillingsobjekter i det sentrale atriet. I det siste rommet kan det fortelles historier om fremtiden til båtbygging og Hemnesbergets rolle i dette, før man avslutter reisen i cafeen.

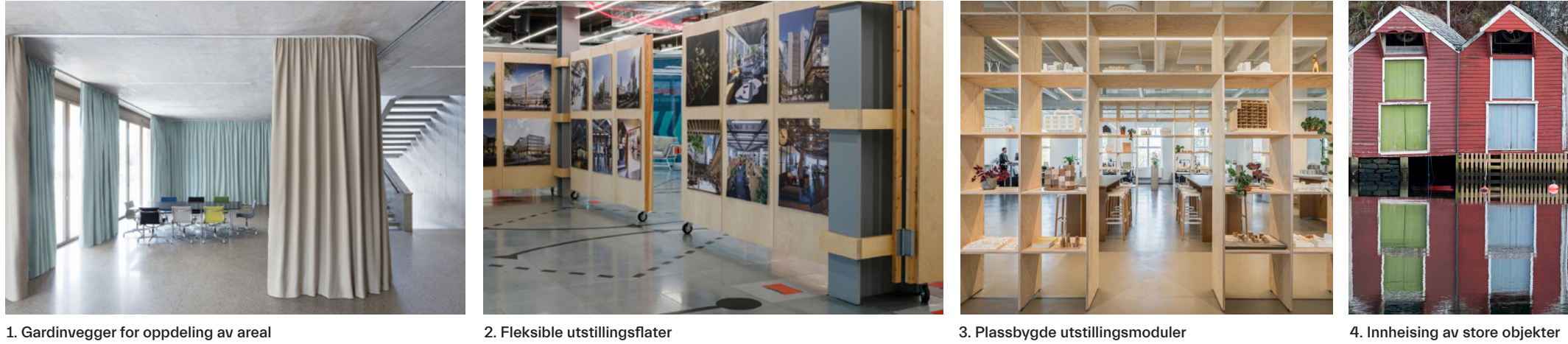

Flerbrukshus

Utenom sesongen og normal åpningstid kan museet fungere som et flerbrukshus for Hemnesberget. For dette formål er det etablert en rekke bi-innganger og låsbare dører slik at deler av bygget kan sperres av for utleie og annen aktivitet. Den eksisterende hovedinngangen på østsiden av bygget beholdes som før og kan brukes på kveld og helgedager utenom museets åpningstider for å få tilgang på museets modellverksted, sammen med toaletter og garderobe i 1. etg. På vestsiden av bygget

etableres en dør mot brygga slik at hele bryggeområdet kan brukes til uteservering på fine dager. På innsiden vil det kunne være servering, cafedrift og konferanse hele året. Man vil også kunne leie ut denne delen av bygget til arrangementer som konfirmasjon, bryllup, bursdager og annet som det vil være velegnet for med cafe/bar-sone, kjøkken og store vinduer med fantastisk utsikt mot Ranfjorden. Lokalet vil kunne leies sammen med garderobes og toaletter, samtidig som man vil kunne låse resten av museet slik at utstillinger og utstyr ikke er tilgjengelig. For rask møblering mellom ulike funksjoner er

det tenkt at de fleste møbler er løse og at de raskt kan stues inn i hovedatriet og skjules bak låsbare skyvedører for midlertidige arrangementer. På sørsiden etableres det en stor lagerport som kan brukes til å transportere store gjenstander inn og ut av museet, samtidig som denne kan tenkes stående åpen på dager med festivaler for folk skal vrimle rundt bygget, men hvor workshop, atrium, plan 2 og 3 og teknikkrom kan låses slik at disse ikke er tilgjengelige.

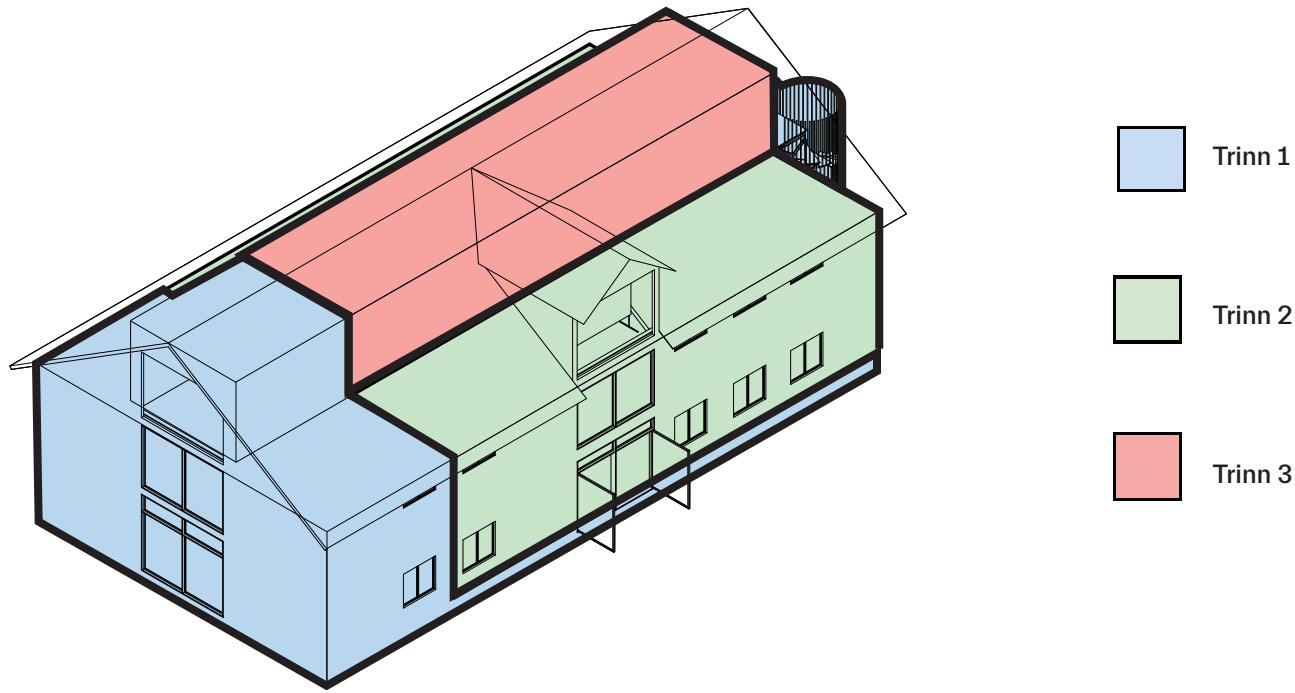

Fleksible utstillingsmuligheter

Det legges til rette for flere løsninger for fleksibel utstilling i museet. Gardiner montert mellom bjelkelagene i himlingen gjør at man enkelt kan dele opp de større utstillingsarealene i flere smårom med egne temaer, objekter og plansjer, samtidig som de kan brukes til å skape mørke rom rundt sårbare museumsobjekter. Med bruk av løse sittebenker og vegger

kan man etablere midlertidige stasjoner der besøkende kan fordype seg i ulike temaer. En enkel struktur av sammenføyd konstruksjonsvirke kan brukes til å bygge tematiske hyller for utstilling av tunge og plasskrevende objekter som påhengsmotorer. På loftet i 3. etg foreslås det at objekter på kaldt lager kan beskues gjennom et monter fra halvklimatisert avdeling. Det er også lagt til rette for at større båter kan transporteres inn og ut av

museet gjennom en lagerport på sørsiden, samtidig som kranbygget på vestsiden vil kunne løfte båter opp og ned fra plan 3 og 2 gjennom portdører. Det er tenkt at dette vil være en sjelden begivenhet, men det er fint å legge tilrette for det.

Byggetrinn

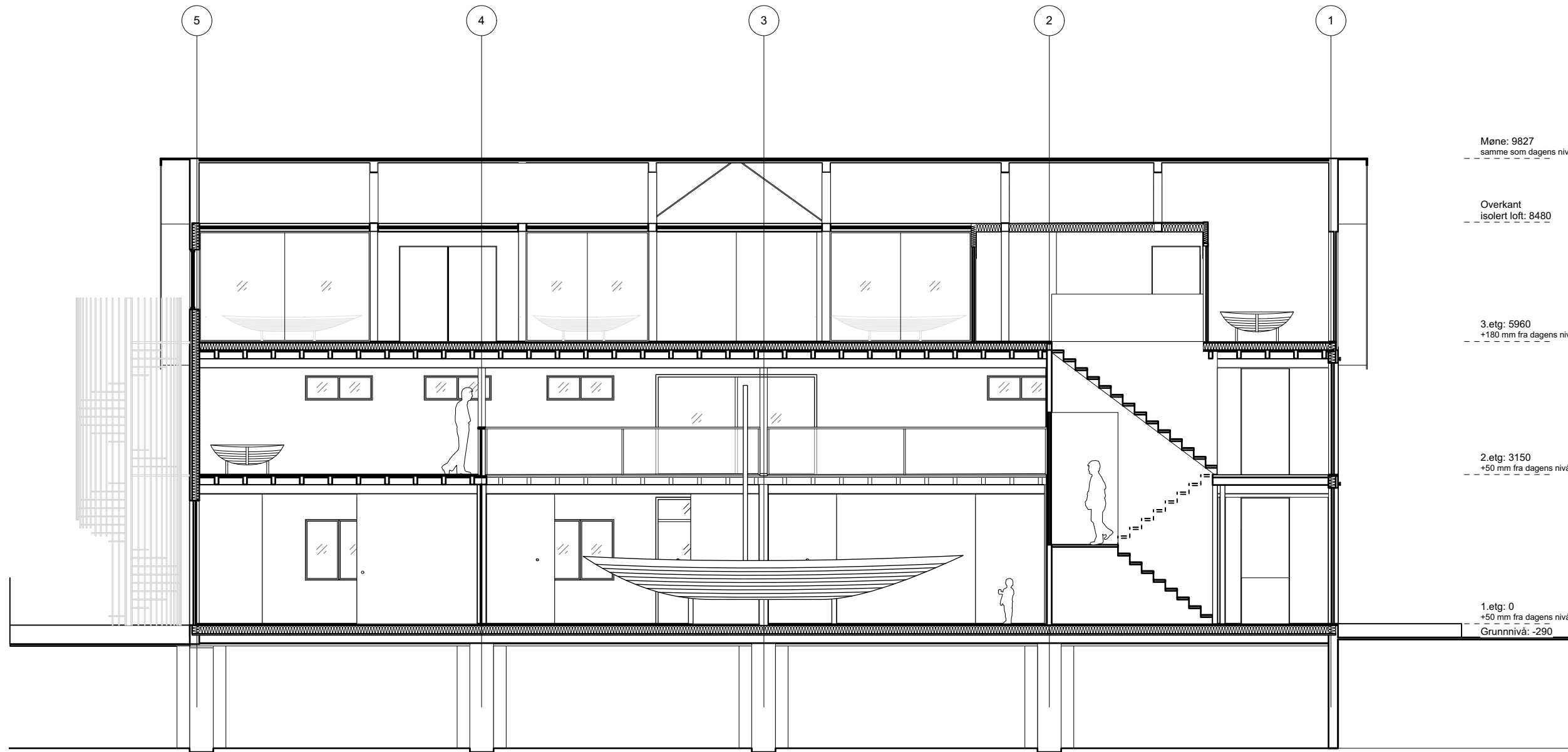
Siden det er blitt kommunisert et ønske om rask oppstart av museumsdrift på et begrenset budsjett er prosjektet planlagt for å kunne bygges i flere etapper, eller byggetrinn. Om det vil være nødvendig å dele opp byggeprosessen i flere trinn, hvor mange trinn det skal være og hva de eventuelt skal inneholde vil kunne være gjenstand for videre drøfting i senere faser. Her skisserer vi tre mulige byggetrinn.

Trinn 1, i rødt, inneholder en servicekjerne med alle funksjoner som kontor, resepsjon, wc, trapp, heis og garderobe, i tillegg til forsterking av fundamenter og etablering av alternativ rømningsvei, som vil være nødvendige for å etablere museumsdrift. I et slikt scenario vil de nye funksjonene være en del av oppvarmet bygg, mens bygningen forøvrig vil være disponibel for en midlertidig utstilling i uklimatisert bygg i påvente av flere byggetrinn.

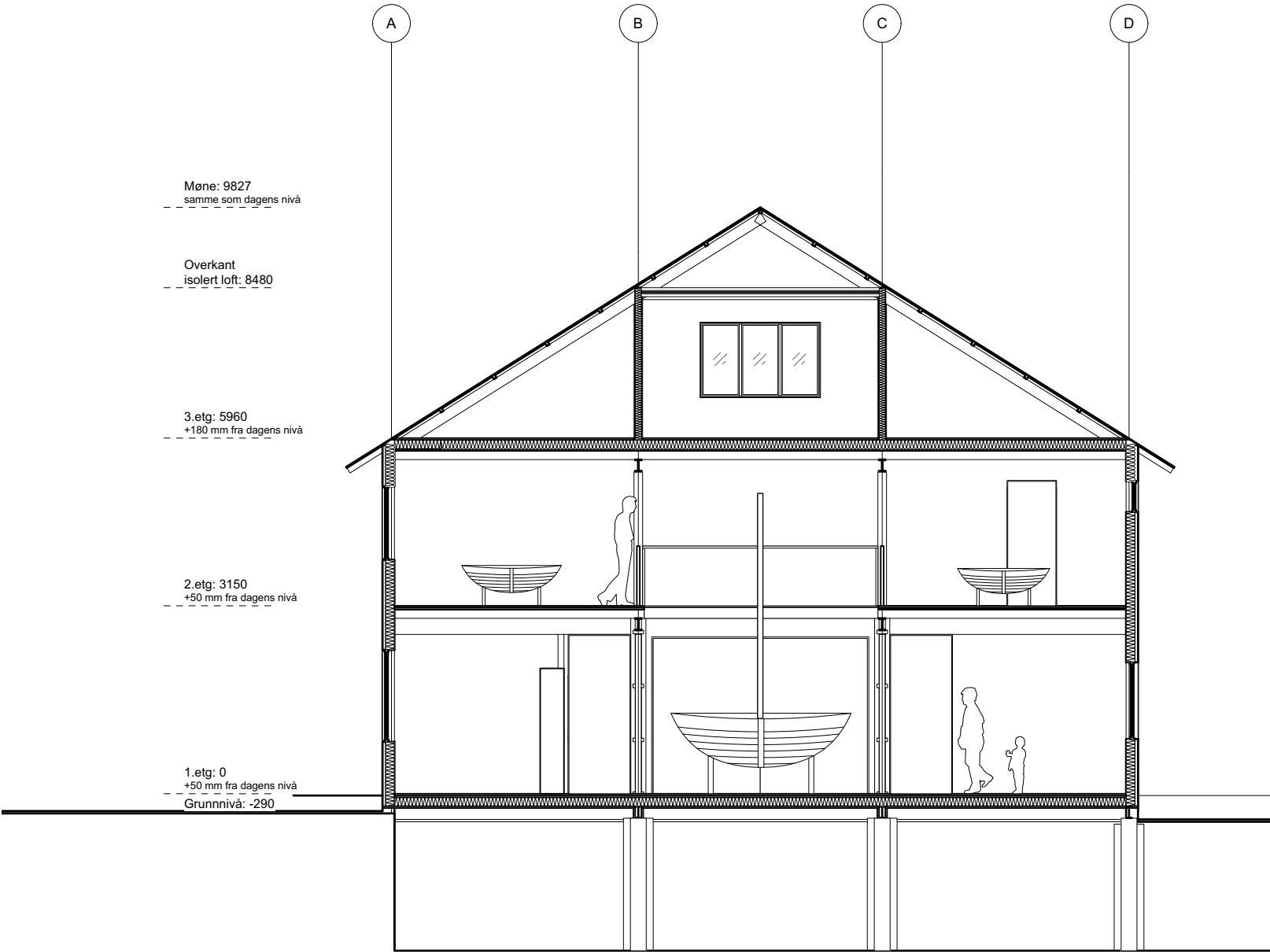
Siden museumstilbudet kun ventes å være mye brukt i sommerhalvåret, vil det derfor ikke være nødvendig å isolere hele bygget for å komme i gang med muse-

umsdrift. Byggetrinn 2, i blått, innebærer å isolere resten av plan 1 og 2 slik at man også kan etablere cafe og konferanse for helårsdrift. Byggetrinn 3 innebærer en forfining og ferdigstilling av lokalene i plan 1 og 2, samt utbygging av lokaler på loft.

Hvis man velger å dele opp byggeprosessen i byggetrinn må man samtidig være klar over at det antakelig vil være billigere totalt sett å bygge hele prosjektet i ett trinn. Vi har prøvd å synliggjøre noen av merkostnadene forbundet med byggetrinn i kalkylen, men økt timebruk på grunn av onboarding i hver fase vil være vanskelig å estimere.

Snitt AA

Snitt BB

Bygningsfysikk

Eksisterende konstruksjoner isoleres og tettes for å sikre lang levetid på konstruksjonsdelene. Der det er mulig vil det etterstrebes å tilfredsstille kravene gitt i TEK17 kapittel 14, men det må påregnes å søke fravik fra energirammekrav i §14–2 og minstekrav i §14–3.

Gulv

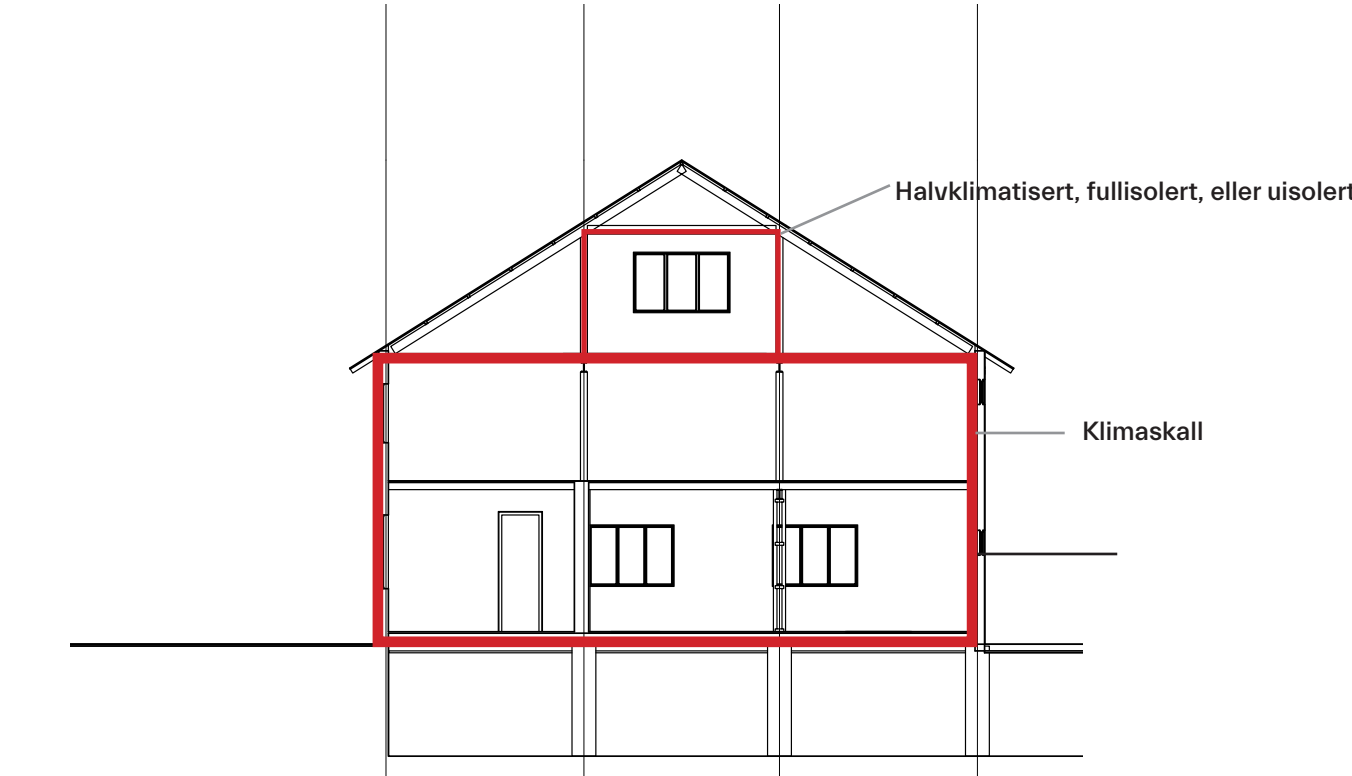
Eksisterende bjelkelag isoleres i hele bjelkehøyden. Undersiden av bjelkelaget tettes med uorganisk, dampåpen plate. På oversiden av eksisterende dekke forutsettes det at det etableres nytt gulv. Plater av spon med not og fjær vil være tilstrekkelig for luft- og dampetting i gulvkonstruksjonen, gitt at overgang mot vegger og gjennomføringer tettes godt.

Yttervegger

Endelig løsning vil være avhengig av om eksisterende kledning demonteres eller ikke. For økt levetid for eksisterende kledning anbefales det at denne lektes ut for å etablere et luftesjikt, samtidig som fuktsikring mot terreng utbedres. Uten demontering av eksisterende kledning begrenses isolasjonstykkelse til ca 100 mm. Det anbefales å etablere et lufttett sjikt med moderat dampmotstand, $SD = 2\text{--}5\text{ m}$, på varm side av isolasjonen for å tillate noe uttørring innover i rommet for å kompensere for lav uttørringsevne bak utvendig kledning. Ved demontering av utvendig kledning vil det være mulig å etterisolere ytterveggene til dagens standard med totalt 250 mm isolasjon.

Dekke og vegger mot kaldt loft

Ved etterisolering av dekke mot kaldt loft må det legges et lufttett sjikt mot varm side for å redusere risiko for kondensering. Dekket fores opp og isoleres før loftsgulv monteres. Ny isolasjon må ikke komme i konflikt med

lufteringen i raft. Vegger i nye rom påbygges med isolert bindingsverk. For å tillate bruk av rommet i kun deler av året anbefales det å etablere store lufteluker som kan stå åpne mot loftet i periodene rommet ikke skal være i bruk. Dette forutsetter også at adkomst fra underliggende etasjer kan stenges av.

Yttertak

Det bør etableres et nytt vanntett undertak. Eksisterende takplater kan monteres i den grad de er i god stand. Ingen etterisolering av takflaten.

Vinduer

Om eksisterende vinduer er i god stand kan de beholdes, men de vil ha begrenset levetid og forventes å høyt var-

metap. Om det er ønskelig å beholde eksisterende så kan det etableres innvendige varevindu for å redusere varmetap. Om det ikke er noen grunn til å beholde eksisterende vinduer, så skiftes de ut med moderne 3-lags trevinduer.

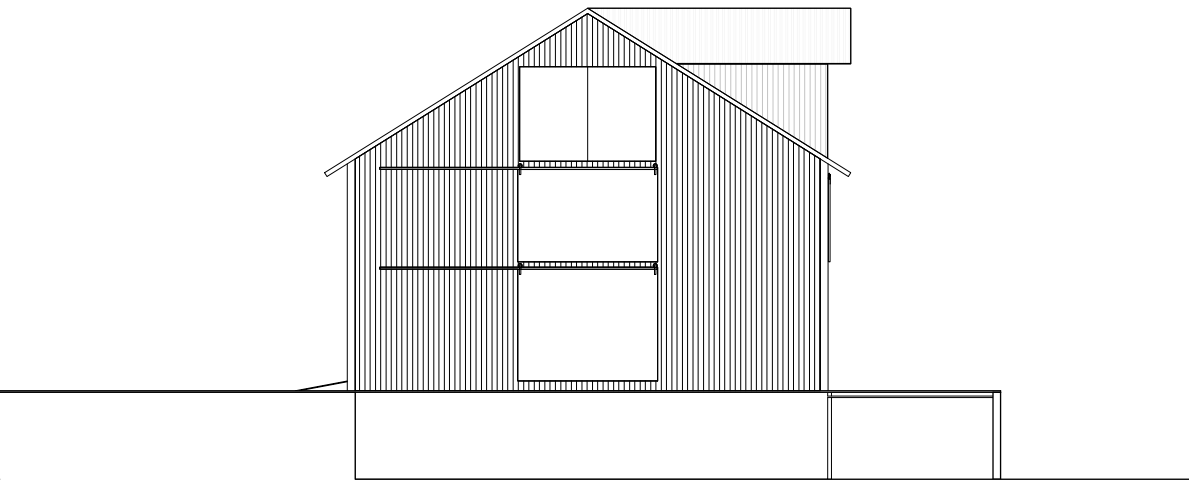
Naturlig ventilasjon

Prosjektet er blitt drøftet med miljøingeniør Arne Førland-Larsen i Link bærekraft, som er en ledende ekspert på naturlig ventilasjon. Det legges til rette for naturlig ventilasjon gjennom bygget med bruk av ventiler. For matlaging og arbeidsplasser etableres det lokale avtrekk i fasaden. Naturlig ventilasjon vil gi økt fleksibilitet for brukerne av bygget, samtidig som det vil være forbundet med en betydelig kostnads- og plassbesparelse.

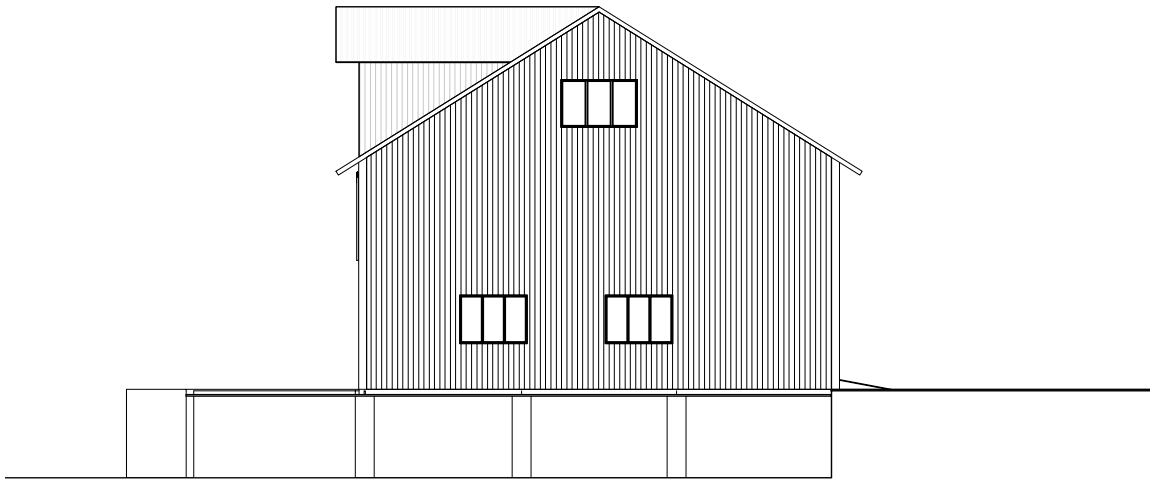
Branntrapp

For å sikre rømning fra bygget foreslås det en utvendig branntrapp på sørsiden av bygget. I illustrasjonene under skisserer vi en tynn ståltrapp malt i en komplimenterende farge til byggets fasade. Døren ut til trappen i plan 2 kan kles med eksisterende kledning slik at den i liten grad medfører noen fasadeendring, mens rømningsdørene fra plan 3 kan utformes som to balkongdører i eksisterende vindusrekke.

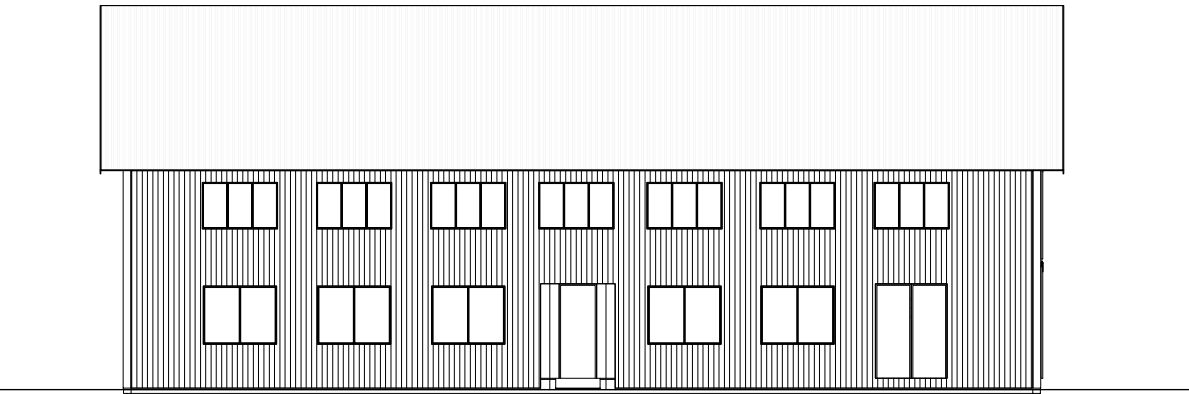

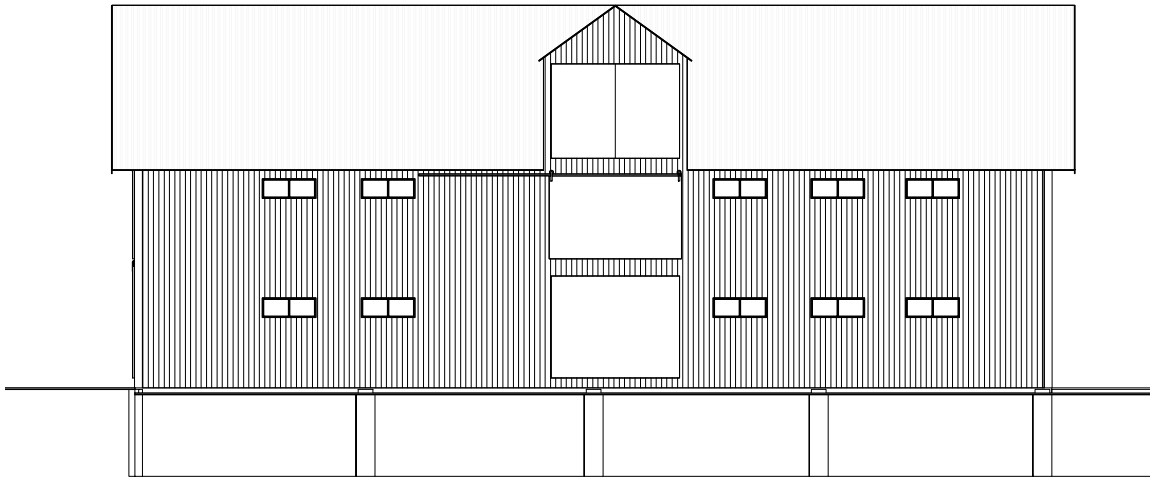
Fasade Nord

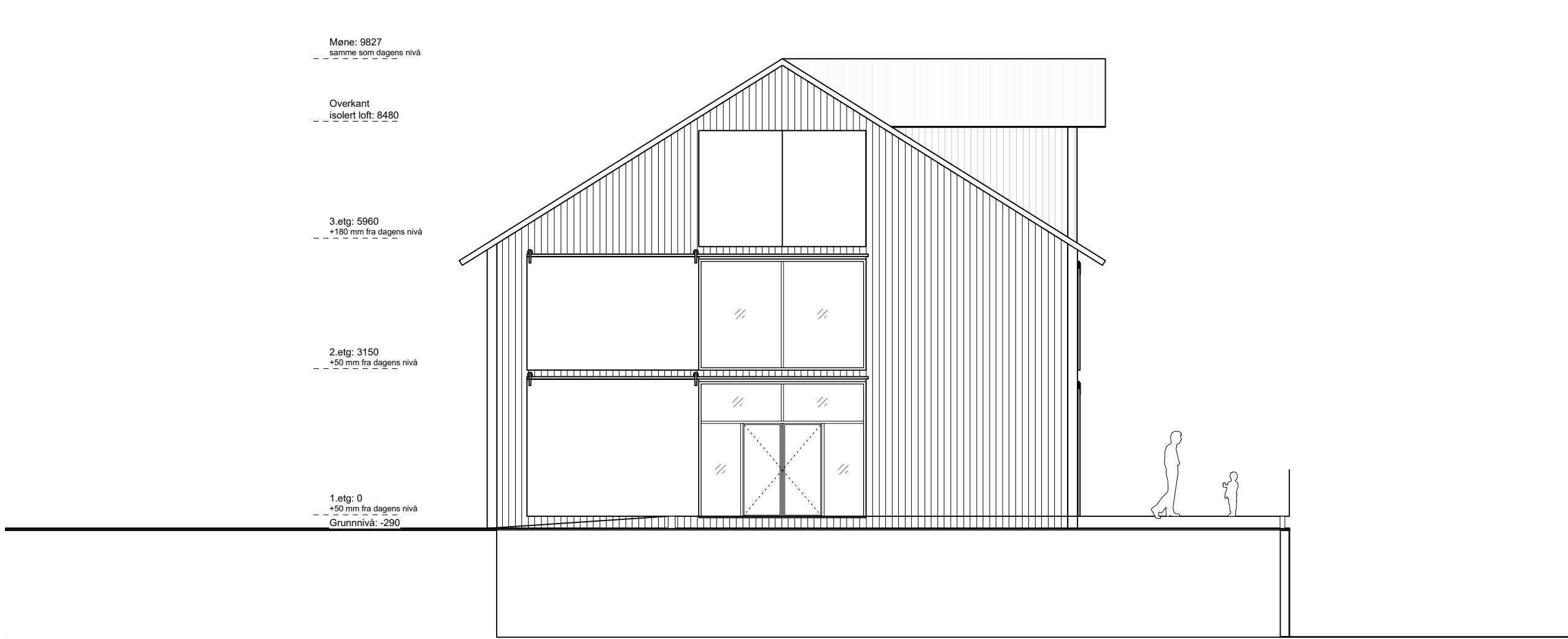
Fasade Sør

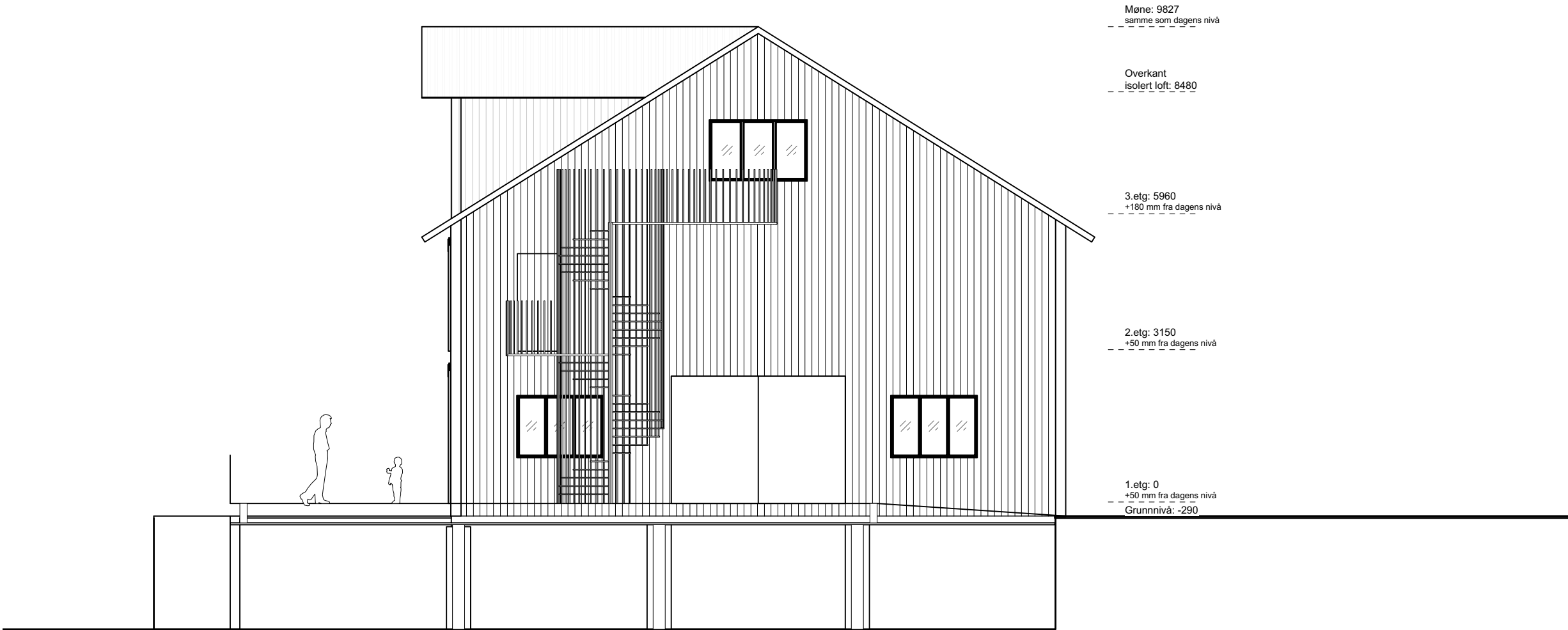
Fasade Øst

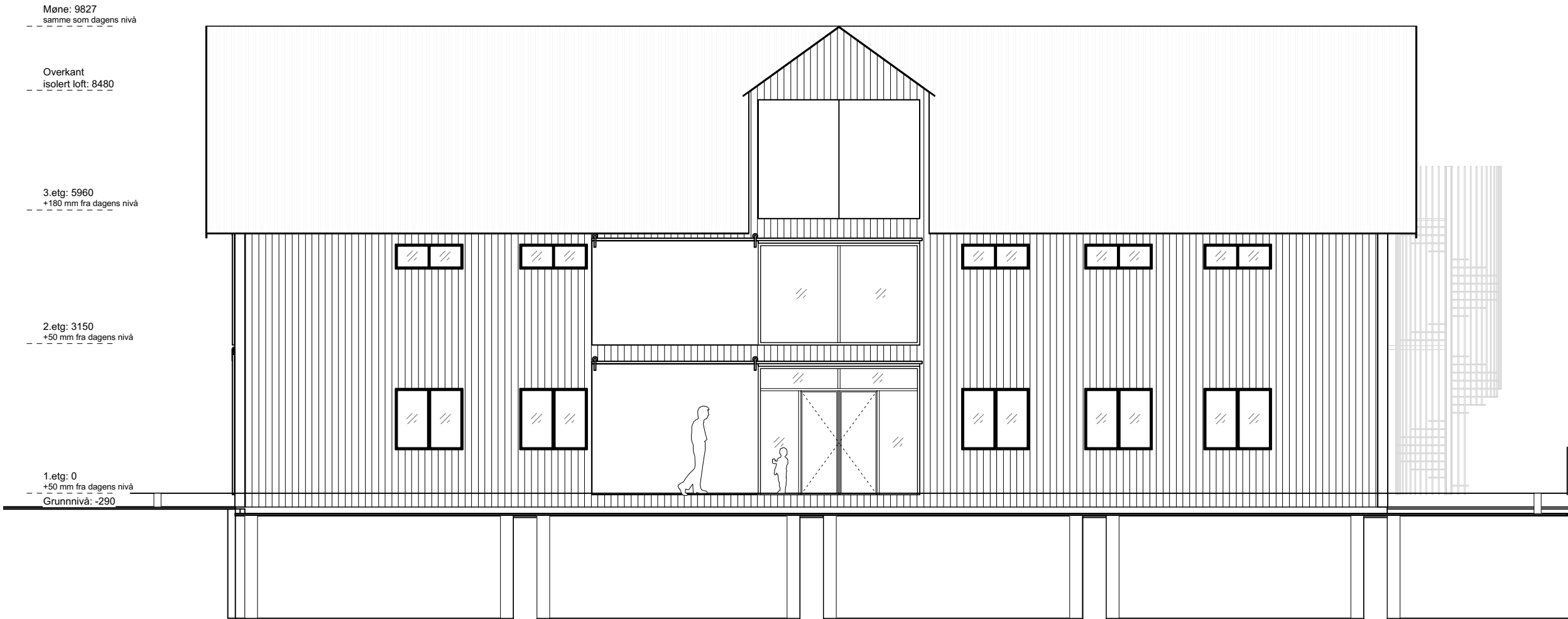
Fasade Vest

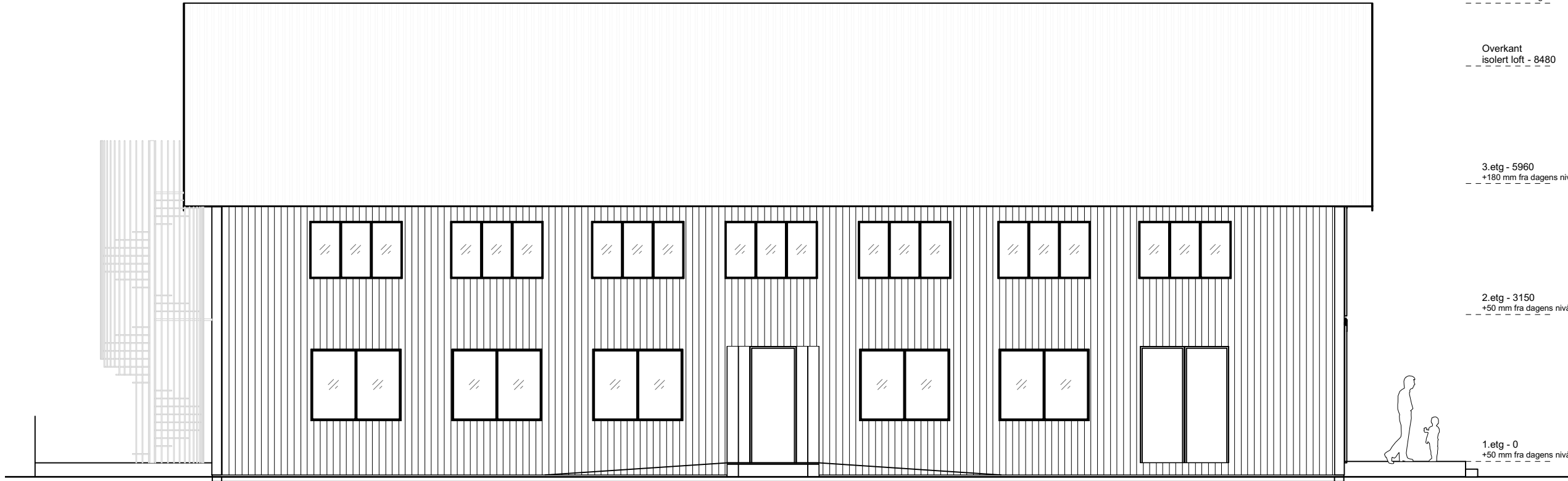
Oppriss fasade nord 1: 100

Oppriss fasade sør 1: 100

Oppriss fasade vest 1: 100

Oppriss fasade øst 1: 100

Arealer

Plan 1

- 1. Entré trapperom 15m2
- 2. Korridor 7 m2
- 3. Garderobe 6 m2
- 4. WC 1 m2
- 4.5 Skaprom 1 m2
- 5. HCWC 5 m2
- 6. Workshop/3D-lab 54 m2
- 7. Utstilling teknikk/motor 19 m2
- 8. Utstilling fleksibel 24 m2
- 9. Utstilling atrium 48 m2
- 10. Utstilling fremtiden 19 m2
- 11. Konferanse/café 55 m2
- 12. Resepsjon/café 22 m2

Plan 1 total: 276 m2
BRA: 293 m2
BTA: 308 m2

Sum: 673 m2 (598 m2 isolert)
BRA total: 713
BTA total: 904 m2

Plan 2

- 13. Trapperom 13 m2
- 14. Korridor 8 m2
- 15. WC ansatt 2 m2
- 16. Kontor 11m2
- 17. Utstilling 1800 - 1900 51 m2
- 18. Utstilling 1900 - 1950 73 m2
- 19. Utstilling 1950 - 2013 51 m2
- 20. Fleksibel/lager 8 m2
- 21. Bøttekott/lager 5 m2
- 22. Korridor 8 m2

Plan 2 total: 230 m2
BRA: 246 m2
BTA: 308 m2

Plan 3

- 23. Trapperom 10 m2
- 24. Teknikk 2 m2
- 25. Utstilling vikingtiden - 1800 65 m2
- 26. Film 15 m2
- 27. Kaldt lager 14 m2
- 28. Kaldt lager 61 m2

Plan 3 total: 167 m2
BRA: 174 m2
BTA: 308 m2

Fragment
Oslo 03.2024